

Kanttorit kuoronjohtajina

Kuoronjohtoa B- tai A-tasolla opiskelleiden kanttorien kokemuksia seurakuntien
kuorotyöstä

Joona Kärnä
Kirjallinen työ (5p8)
Taideyliopisto
Sibelius-Akatemia
Klassisen musiikin osasto
Kirkkomusiikki ja urut -aineryhmä
Kuopion yksikkö
2018

Sisällys

1 Johdanto.....	3
2 Tutkimusmenetelmä.....	3
2.1 Kysely tutkimusmenetelmänä	3
2.2 Kyselyn toteutus	4
3 Kuorotoiminta Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa.....	5
4 Tutkimustulokset.....	8
4.1 Taustatiedot	8
4.2 Kanttorit kuorojen ja yhtyeiden johtajina	11
4.3 Laulajisto	14
4.4 Esiintymiset ja ohjelmisto.....	17
4.5 Laulutaidon kehittäminen ja kuorolaulun merkitys	20
4.6 Motivaatio ja kuorotoimintaan kohdistuvat odotukset.....	22
4.7 Kuorotoiminnassa koetut ongelmat.....	23
5 Päätäntö	25
Lähdeluettelo	31
Painetut lähteet	31
Suulliset lähteet.....	31
Liitteet.....	33

1 Johdanto

Tämän tutkimuksen kohteena on kirkkomusiikin koulutusohjelmassa kuoronjohdon A- ja B-tasosuorituksen suorittaneiden, virassa toimivien kanttoreiden kuorotoiminnan toteutustavat. **Tutkimuksessa selvitetään, kuinka kuoronjohdon B- tai A-tasosuorituksen suorittaneet kanttorit toimivat kuoronjohtajina seurakunnissa.** Tutkimus käsittelee laajasti kuorotyöhön liittyviä seikkoja, kuten kuorojen toimintaa ja kuorotoiminnan merkitystä. Käytännön toiminnan lisäksi pyrin valottamaan tutkimuksessa kanttoreiden näkemyksiä ja pyrkimyksiä kuorotoimintaan liittyen. Samalla haluan avata myös kuoronjohtajan toimintaan vaikuttavia tekijöitä.

Aihe alkoi muotoutua työn ohjaajan ehdotuksesta. Varsinaisen tutkimustehtävän lisäksi tarkoituksena on saada tutkimustietoa kuoronjohdon syventävien opintojen merkityksestä kanttorin käytännön työssä. Käytännön syistä tutkimuksen kohderyhmänä ovat kuitenkin kaikki kuoronjohdon A- ja B-tasosuorituksen suorittaneet kanttorit riippumatta siitä, oliko musiikinjohto heidän syventymiskohteensa koulutuksessa. Tutkimuksen ulkopuolelle rajautuvat monet kuorotoimintaan sisältyvät käytännön asiat, kuten kuoron harjoittamisen tekniikka tai taiteellisin kriteerein tapahtuva toiminnan arviointi.

Omasta mielestäni aihe on mielenkiintoinen siksi, että se liittyy olennaisesti syventymiskohteeni hyödyntämiseen myöhemmin urallani antaen parhaimmillaan malleja siitä, kuinka työssä voidaan pitää tasokasta kuorotoimintaa yllä. Kyseisenlaista tutkimusta, jossa kohderyhmänä ovat kuoronjohtoa edeltä mainitun laajasti opiskelleet kanttorit, ei ole vielä aikaisemmin tehty. Lähimpänä tutkimuksen aihetta on Anu Päivärinnan vuonna 1994 tekemä tutkimus *Kirkkomusiikin koulutusohjelman kuoronjohdon koulutuksen suhde käytännön työhön*. Se käsittelee vuosina 1988–90 valmistuneiden musiikin kandidaattien saamaa kuoronjohdon koulutusta suhteessa käytännön työhön.

Tutkimusaineistoni rungon muodostaa verkkokysely, jonka lähetin 23 kanttorille. Kyseisen perusjoukon sain selvittämällä Taideyliopiston opintorekisteristä kirkkomusiikin opinto-ohjelmassa suoritettua kuoronjohdon A- tai B-tasosuorituksen tehneet opiskelijat ja valitsemalla heistä kanttorin virassa toimivat. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 12 kanttoria, joten vastausprosentti oli 52. Kyselytutkimuksen laadinnassa auttoivat Sirkka Hirsjärven, Pirkko Remeksen ja Paula Sajavaaran teos *Tutki ja kirjoita* (1997), sekä Arja Kuulan teos *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys* (2011). Katsauksessa kirkon kuorotoimintaan opastivat Leena Tiitun väitöskirja *Kanttorin ammattikuva: kanttoreiden käsitys ammatistaan ja siihen kohdistuvasta ulkopuolisesta vaikutuksesta* (2009) ja Lasse Erkkilän, Ulla Tuovisen ja Erkki Tuppuraisen toimittama *Kirkkomusiikin käsikirja* (2003). Tilastotietoja selvitettäessä apuna olivat verkkolähteet *Kirkon tilastollinen vuosikirja 2015* ja *Kirkon tilastollinen vuosikirja 2016*.

2 Tutkimusmenetelmä

2.1 Kysely tutkimusmenetelmänä

”Kun tutkitaan ihmisiä, miksi ei käytettäisi hyväksi sitä etua, että tutkittavat itse voivat kertoa itseään koskevia asioita?” Näin siteerataan Robsonin vuonna 1995 julkaistua, haastattelua ja kyselyä koskevaa tekstiä teoksessa *Tutki ja kirjoita*. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 204.)

Tässä tutkimuksessa kysely oli alusta saakka vahva vaihtoehto keskeiseksi tutkimusmenetelmäksi. Koska tarkoituksena oli saada tietoa kirkkomusiikin kentällä tapahtuvista asioista, tuntui itsestään selvältä lähestyä itse tekijöitä: kuoronjohtajana toimivia kanttoreita. Tiedonkeruun toisena vaihtoehtona oli haastattelu. Päädyin jättämään tutkimukseen triangulaation, eli tutkimusmenetelmien yhteiskäytön mahdollisuuden. Tätä varten kyselyn kohdassa 38 kysyttiin, voidaanko kohdehenkilöä lähestyä mahdollisten lisäkysymysten esittämistä varten.

Kyselytutkimusten etuna pidetään yleensä sitä, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto: tutkimukseen voidaan saada paljon henkilöitä ja voidaan myös kysyä monia asioita. Kyselymenetelmä on tehokas, koska se säästää tutkijan aikaa ja väivannäköä. Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Ei ole mahdollista varmistua siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen: ovatko he pyrkineet vastaamaan huolellisesti ja rehellisesti. Kysymyksen kato eli vastaamattomuus nousee joissakin tapauksissa suureksi. (Hirsjärvi ym. 1997, 195.)

Olenmaisessa roolissa mahdollisimman suuren vastausprosentin saamiseksi on saatekirjeen muotoilu. Saatekirjeessä pyrin kertomaan, miksi kyselyyn vastaaminen on tärkeää, ja mikä merkitys tutkimuksella kokonaisuudessaan on. Houkuttelin kohdehenkilöitä vastaamaan myös vastaajien kesken arvottavien palkintojen avulla. Tutkimuksen luotettavuuteen pyrin vaikuttamaan pyytämällä kyselyn otsikon yhteydessä vastaamaan kyselyyn mahdollisimman huolellisesti.

2.2 Kyselyn toteutus

Päätin jakaa tutkimuksen kysymykset kuuteen kategoriaan. Ne ovat järjestyksessään seuraavat: taustatiedot, koulutus, kuorot, kuorojen toiminta, kuorotoiminnan merkitys, sekä suostumus jatkossa tehtävää haastattelua ja arvontaa varten. Toteutin kyselyn nimettömänä, mutta juuri arvontaa varten pyysin vastaajilta näiden yhteystietoja.

Kyselyn *taustatiedot*-osiossa kysyin vastaajaa taustoittavia kysymyksiä. Ne liittyvät ikään, sukupuoleen, työseurakuntaan, työhön ja työhistoriaan. *Koulutus*-osioon kuuluvat muun muassa vastaajan suorittamiin tutkintoihin ja jatkokoulutukseen liittyvät kysymykset. *Kuorot*-osiossa kartoitan vastaajan johtamia kuoroja ja tapoja rekrytoida laulajia, sekä kuorojen laulajatilannetta, että siihen vaikuttaneita tekijöitä. *Kuorojen toiminta* -osiossa kysyn vastaajan johtamien kuorojen esiintymisistä ja ohjelmistoista. Tiedustelen osiossa myös vastaajan näkemyksiä laulutekniikasta ja kysyn tämän mahdollisesta omasta musiikkituotannosta. *Kuorotoiminnan merkitys* -osiossa haen vastauksia hakijan motivaatioon, kuorotyön merkitykseen ja kuorotoiminnan ongelmiin liittyviin asioihin.

Pyrin toteuttamaan kyselyn monivalintakysymyksinä niin pitkälti kuin mahdollista, koska halusin tehdä vastaamisesta mahdollisimman sujuvaa ja nopeaa. Tutkimuksen luonteen laadullisuudesta johtuen olisi ollut kuitenkin miltei mahdotonta muodostaa jokaiseen kysymykseen valmiit vastausvaihtoehdot. Sen sijaan halusin kysymyksiin vastaamisen olevan myös mielekästä ja antaa tutkittaville mahdollisuuden vastata omin sanoin.

Annoin kyselylle vastausaikaa kaksi viikkoa, jona aikana vastaajia kertyi kahdeksan. Tämän jälkeen lähetin muistutuskirjeen, jossa jatkoin vastausaikaa 11:llä päivällä. Tänä aikana kysymykseen vastasi vielä kolme vastaajaa. Viimeinen vastaaja vastasi kysymykseen vasta noin kuukauden päästä kyselyn lopullisesta sulkeutumisesta, sillä hän ilmaisi henkilökohtaisesti halukkuutensa vastata kyselyyn vielä niinkin myöhään.

3 Kuorotoiminta Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa

Suomalaisen kirkollisen kuorolaulun juuret ovat keskiaikaisessa kirkkolaulussa. 1600-luvulle saakka jumalanpalvelustemme kuoromusiikista vastasivat pääasiassa koulujen opiskelijat. Nykyisen kaltainen vapaaehtoiseen harrastustoimintaan perustuvat kuorotoiminta virisi 1800-luvulla. 1900-luvun loppupuolella kirkkokuoro-käytäntö on saanut enenevässä määrin rinnalleen erilaisia musiikkiryhmiä musiikkileikkikoulusta varttuneen väen kuoroihin. (Hannikainen 2003, 467.)

Seurakunnissa toimii vaihtelevasti musiikkileikkikouluja sekä lapsi-, varhaisnuoriso-, nuoriso-, nais-, mies- ja eläkeläiskuoroja. Suuremmilla paikkakunnilla ja kuoromusiikillisesti laaja-alaisissa seurakunnissa voi olla myös oratorio-, kantaatti- tai kamari-kuoroja. Uusimpia tulokkaita ovat niin sanotut vasta-alkajakuorot, jotka toimivat mitä erilaisimmin nimikkein. (Tiitu 2009, 83–84.)

Kirkkojärjestyksen mukaan kanttorin tehtävänä on hoitaa musiikkikasvatustyötä, johon kuuluvat kuorot, soitinryhmät ja muut musiikkiryhmät. (Kirkkojärjestys 2013, KJ 6 LUKU, 28 §.) Ne ovat tärkeä vapaaehtoistyön muoto. Musiikkiryhmät ja -tilaisuudet tuovat kirkkoon sellaisiakin ihmisiä, joille kirkon kynnyks muuten olisi liian korkea. (Tiitu 2009, 83–84.) Seurakuntatilaisuuksien ja niihin osallistuneiden määrä ovat koko 2010-luvun olleet laskusuuntaisia, kun taas musiikkitalaisuuksien määrä ja osanottajamäärä ovat joko pysyneet suurin piirtein samoina tai kasvaneet (*Kirkon vuosikirja 2016*). Yhteensä kuoroissa oli jäseniä 33780 vuonna 2015 (*Kirkon vuosikirja 2015*, 62). Vuonna 2016 jäseniä oli 32450 (*Kirkon vuosikirja 2016*).

Kuorolaulu on antoisa harrastus. Kuoroharjoitukset ja esiintymiset ovat sosiaalisia tilanteita, joissa voidaan kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta ja turvallisuutta. Laulaminen on jossakin muodossa mahdollista jokaiselle ihmiselle. Jokainen voi päästä osalliseksi itse tuotetun musiikin riemusta. Muiden ilahduttamiseksi tarkoitettu taiteellinen esitys edellyttää kuitenkin pitkäjänteistä harjoitusta, oman mielen ja kehon hallittua kontrollointia. (Hannikainen 2003, 468.) Kuorot, soitinyhtyeet ja lauluryhmät ovat luonteva väylä osallistua oman seurakunnan musiikkitoimintaan ja myös jumalanpalveluksen toteuttamiseen (Tiitu 2009, 83).

Kuorotoiminnan peruspilareina ovat kuoronjohtajan omat taidot ja tiedot aiheista soitto, laulu, teoria, musiikin historia, säveltapailu, äänenmuodostus, lyöntitekniikka ja pedagogiset valmiudet. Teknisen osaamisen lisäksi kuoronjohtajalta vaaditaan myös hyvää ihmistuntemusta ja uskallusta olla johtaja, koska johtajuuden jokainen joutuu itse rakentamaan. (Pajamo 2015, 372.) Johtaja tarvitsee sopivassa määrin myös huumoria ja kärsivällisyyttä (Hannikainen 2003, 479).

Kanttoreiden koulutuksen aikana saamat opinnot ja työelämän vaatimukset eivät aina kohtaa. Vuosina 1988–1990 kirkkomusiikin koulutusohjelmasta valmistuneiden 31:n musiikin kandidaatin saamassa kuoronjohdon koulutuksessa kuoropsykologian ja ohjelmistotuntemuksen opetus oli jäänyt liian vähäiseksi ja ollut puutteellista (Päivärinta 1994, 51). Myös lapsi- ja nuorisokuoron ohjelmistojen ja äänenmuodostuksen opetus oli ollut kuoronjohdon perusopinnoissa liian vähäistä (Päivärinta 1994, 51). Oma näkemykseni yhtyy sikäli Päivärinnan tutkielman tuloksiin, että koulutus tähtää vielä nykyäänkin hyvin pitkälti taiteelliseen korkeatasoisuuteen ja vaativan kuoro-ohjelmiston hallintaan, eikä kuorotoimintaa esimerkiksi lasten ja nuorten kanssa juurikaan opeteta.

Kuorotoiminta, kuten muukin harrastustoiminta, edellyttää vahvaa sitoutumista. Jos sitä ei ole, kuoroa saatetaan vaihtaa helposti ja harjoituksissa käydä valikoiden, mikä rajoittaa ohjelmiston harjoittamista. (Pajamo 2015, 373.) Oma kokemukseni on osoittanut, että oli kyseessä sitten minkä tasoinen kuoro tahansa, harjoituskokoonpano voi vaihdella poisjääntien vuoksi paljonkin. Ammattikuoroissa, jotka sikäli ovat Suomessa harvinaisia, voi asia olla toisin. Kuoronjohtaja, opettaja ja kirkkomuusikko Seppo Murto on sanonut kuoronjohtajan olevan ainoa musiikin ammattilainen, joka joutuu rakentamaan instrumenttinsa aina uudestaan ja jonka on tultava toimeen elävien instrumenttien, laulajien kanssa (Pajamo 2015, 373).

Oma olennainen merkityksensä kuorotyön onnistumiselle on myös kuoron harjoituspaikalla. Onko sen sijainti houkutteleva ja hyvin saavutettavissa? Ovatko tilat viihtyisät ja onko niiden sisäilma terveellistä hengittää? Tärkeää on myös huolehtia kuorotoiminnassa tarvittavien soitinten vireestä ja muustakin toimivuudesta. Myös kuoron harjoitusajalla on merkitystä. Esimerkkinä harjoitusajan merkityksestä mainittakoon jo toimintansa lopettaneen Kuopiossa Puijon seurakunnassa toimineen Puijon nuorisokuoron menettelytapa, jossa seurakunnassa järjestetyt nuortenillat ja nuorisokuoron harjoitukset nivottiin yhteen (Julkunen 2017, 106). Näin harjoituksiin osallistuminen helpottui ja toiminta pysyi vireänä.

Edellä mainittu esimerkki käy myös esimerkkinä työyhteisön - tässä tapauksessa musiikkityön ja nuorisotyön - yhteistyöstä, jolla voidaan vaikuttaa positiivisesti kuorotyön onnistumiseen. Muun työyhteisön ohella myös seurakunnan hallinto voi toimillaan vaikuttaa kuorotoimintaan. Edellä mainittujen harjoituspaikan ja -ajan lisäksi hallinnon pitää myös taata riittävät resurssit kuorotoiminnalle.

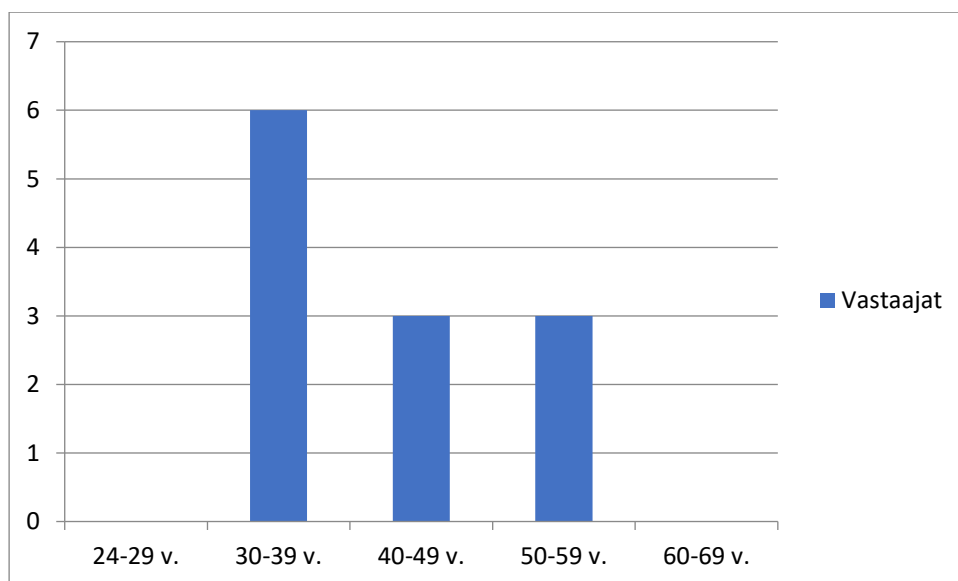
4 Tutkimustulokset

Kuten johdannossa mainitaan, tutkimuksen kohderyhmä on kanttorin virassa toimivat, kuoronjohtoa vähintään B-tasosuoritukseen asti opiskelleet kanttorit. Varsinaisten tutkimustulosten lisäksi käsittelen tässä luvussa myös kyselyyn vastanneiden 12 kanttorin taustatietoja. Vastaajista yksi ei enää toiminut kuoronjohtajana, joten hänen vastauksiaan en huomioi kaikkien kysymysten tuloksissa, koska tarkoitus on keskittyä kuoronjohtajana toimiviin kanttoreihin.

4.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastanneista 12 kanttorista seitsemän (58%) oli miehiä ja viisi (42%) naisia. Vastaajista kuusi (50%) oli 30–39-vuotiaita, kolme (25%) 40–49-vuotiaita ja kolme (25%) 50–59-vuotiaita.

Kuvio 1. Vastaajien ikärakenne (N = 12).

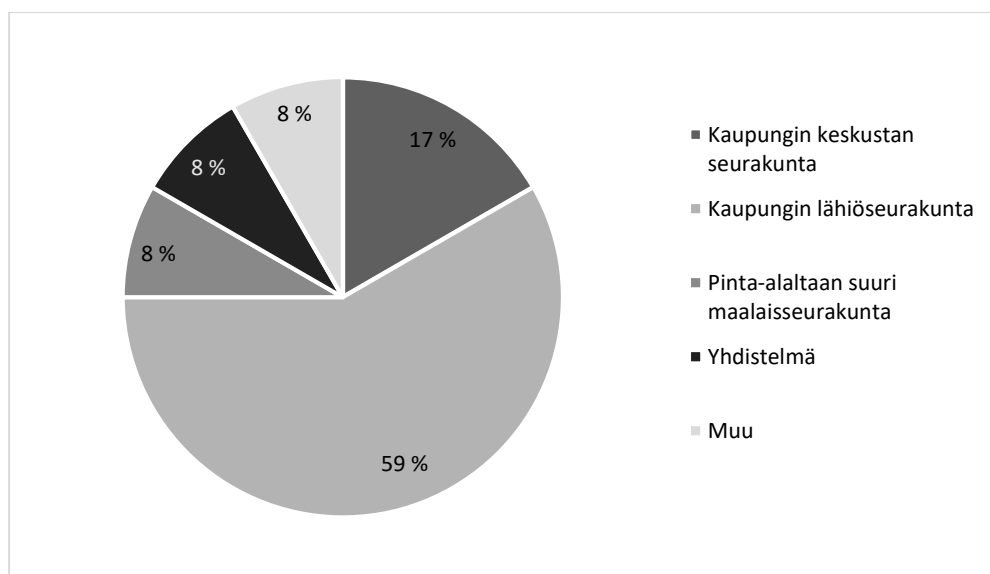
Nuorimman ikäryhmän, eli 24–29-vuotiaiden poisjäänti otoksesta selittynee sillä, että kohderyhmä rajattiin koskemaan kanttorin virassa olevia. Vanhimman ikäryhmän, 60–69 vuotta, osalta poisjääntiin taas vaikuttaa se, että kuoronjohdon A- ja B-tasosuoritusten suorittaminen kirkkomusiikin koulutusohjelmassa on alkanut yleistyä vasta 1980-luvun loppupuolelta lähtien. Opintorekisteristä kerätyn aineiston varhaisin tutkinto on vuodelta 1987.

Kahden vastaajan (17%) seurakunta oli kaupungin keskustan seurakunta.

Seitsemän vastaajista (59%) kuvaili seurakuntaansa kaupungin lähiöseurakunnaksi.

Lähiöseurakunnan ja pinta-alaltaan suuren maalaisseurakunnan yhdistelmän, sekä pinta-alaltaan suuren maalaisseurakunnan ilmoitti seurakuntansa tyyppiä molemmissa yksi henkilö (8%). Yksi henkilö (8%, sarake ”Muu”) kuvaili seurakuntaansa jonkinlaiseksi sekoitukseksi kaupunkimaisia, maaseutumaisia ja näiden väliltä olevia piirteitä.

Kuvio 2. Vastaajien seurakuntatyypit

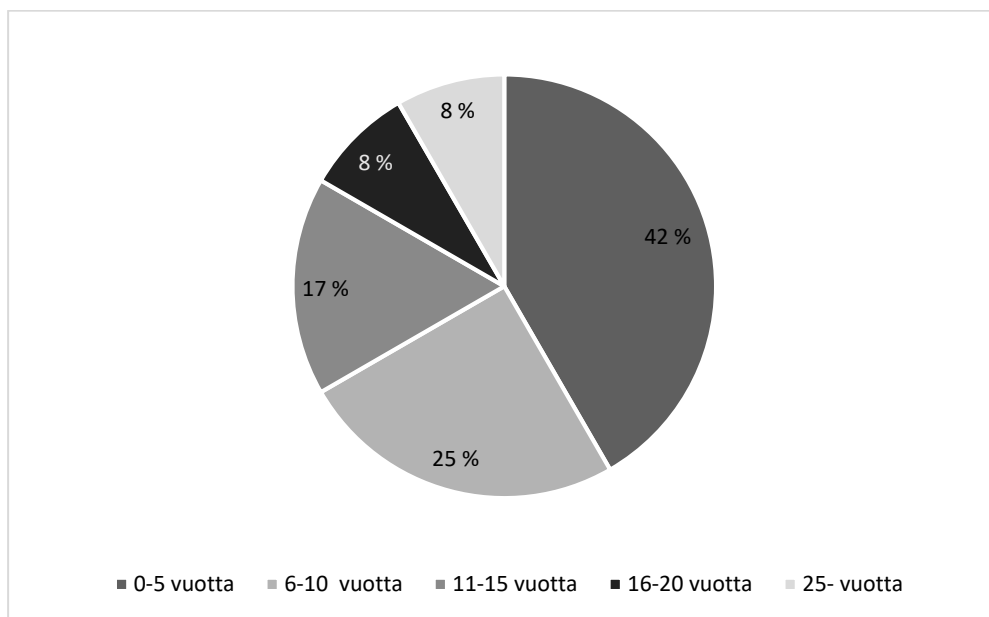

Kaaviosta ilmenee, että kyselyyn vastanneet (N = 12) edustivat hyvin pitkälti kaupunkimaisia seurakuntia. Vastausvaihtoehdoissa oli myös kohdat ”Pikkukaupungin seurakunta” ja ”Pieni maalaisseurakunta”, mutta näitä ei valinnut yksikään vastaajista.

Seurakuntien väkiluvut (N = 12) olivat melko vaihtelevia painottuen kuitenkin 15000–30000 jäsenen seurakuntiin, joita oli viisi (42 %). Suurimpia, yli 30000 jäsenen seurakuntia, edusti kolme (25%) vastaajista. 6000–15000 jäsenen seurakuntia oli myös kolme (25%) ja pienimpiä, alle 6000 jäsenen seurakuntia ainoastaan yksi kappale (8%).

Kyselyä laatiessani päätin kysyä kohderyhmään kuuluvilta työhistoriaa kanttorin tehtävissä kaiken kaikkiaan ja virkavuosien määrää juuri nykyisessä virassa. Erityisestä jälkimmäisellä voidaan olettaa olevan merkitystä juuri kuorotyön suunnitelmallisuuden ja jatkuvuuden kannalta. Nykyisessä virassaan vastaajista (N = 12) oli toiminut yli 25 vuotta vain yksi vastaajista (8%). Seuraavaksi pisimpään, 16–20 vuotta, oli virassaan toiminut myöskin yksi vastaaja (8%). Kaksi vastaajaa (17%) oli toiminut virassaan 11–15 vuotta. 6–10 vuotta virassaan toimineita oli vastaajista kolme (25%). Suurimman ryhmän muodostivat virassaan 0–5 vuotta toimineet, joita oli kaikkiaan viisi (42%).

Kuvio 3. Virkahistoria juuri nykyisessä virassa

Kaavion 3. esittämän tiedon 0–5 vuotta virassaan toimineiden suurimmasta osuudesta vastaajissa voidaan nähdä korreloivan hyvin kaavion 1 esittämän tiedon kanssa, jonka mukaan suurimman osuuden kaikista ikäluokista muodosti 30–39-vuotiaat. Yhdeksän vastaajaa (75%) vastasi virkansa olevan ns. B-virka ja kolme vastaajaa (25%) ns. A-virka.

Vastaajien (N = 12) syventymiskohteet koulutuksen aikana jakaantuivat siten, että seitsemän (58%) vastaajista oli syventynyt musiikinjohtoon, kaksi (17%) urkujensoittoon, kaksi (17%) projektiin ja yksi (8%) lauluun. Vastaajien viimeisimmät tasosuoritukset urkujensoitosta, laulusta ja kuoronjohdosta olivat seuraavat: taso D:n oli tehnyt viimeisimpänä suorituksenaan uruista viisi vastaajaa (42%) ja laulusta neljä vastaajaa (33%). Taso C:n oli suorittanut uruista neljä vastaajaa (33%) ja laulusta neljä vastaajaa (33%). Taso B:n suorittaneita vastanneista oli urkujensoitosta yksi vastaaja (8%), laulusta kolme vastaajaa (25%) ja kuoronjohdosta kymmenen vastaajaa (83%). Korkeimman tasosuorituksen eli taso A:n oli suorittanut uruista kaksi (17%), laulusta yksi (8%) ja kuoronjohdosta kaksi vastaajaa (17%).

Yllä olevia tuloksia vertailemalla näyttää, että urkujensoiton opiskelu oli ollut vastaajien keskuudessa hieman yleisempää kuin laulun. Erojen ollessa kuitenkin hyvin pieniä, ei suoria johtopäätöksiä esimerkiksi hyödyllisyydestä kuoronjohdon opiskelun kannalta urkujensoiton ja laulun välillä voitane vetää. Pienehkö otantakaan ei palvele vastauksien yleistämistä. Eri instrumenttien hallinnan merkitys kuoronjohdon opiskelun kannalta riittäisi varmasti jonkinasteisen tutkimuksen aiheeksi itsessään.

4.2 Kanttorit kuorojen ja yhtyeiden johtajina

Vastaajista (N = 12) yhtä lukuun ottamatta kaikki kertoivat toimivansa kuoronjohtajana. Kaikki heidän johtamansa kuorot liittyivät kanttorin työhön. Varsinaisten kuorojen lisäksi kaksi vastaajaa (17%) ilmoitti johtavansa kumpikin yhtä soitinyhtyettä, jotka otan seuraavassa laskennassa myös huomioon. Erilaisista kokoonpanoista käytän selvyden vuoksi tässä yhteydessä nimitystä ”ryhmä”.

Vastaajista viisi (42%) ilmoitti johtavansa kahta ryhmää. Kolme vastaajaa (25%) johtaa yhtä ryhmää. Vastaajista kahden (17%) vastauksesta ei selvinnyt ryhmien tarkka lukumäärä. Yksi vastaajista (8%) johti neljää ryhmää.

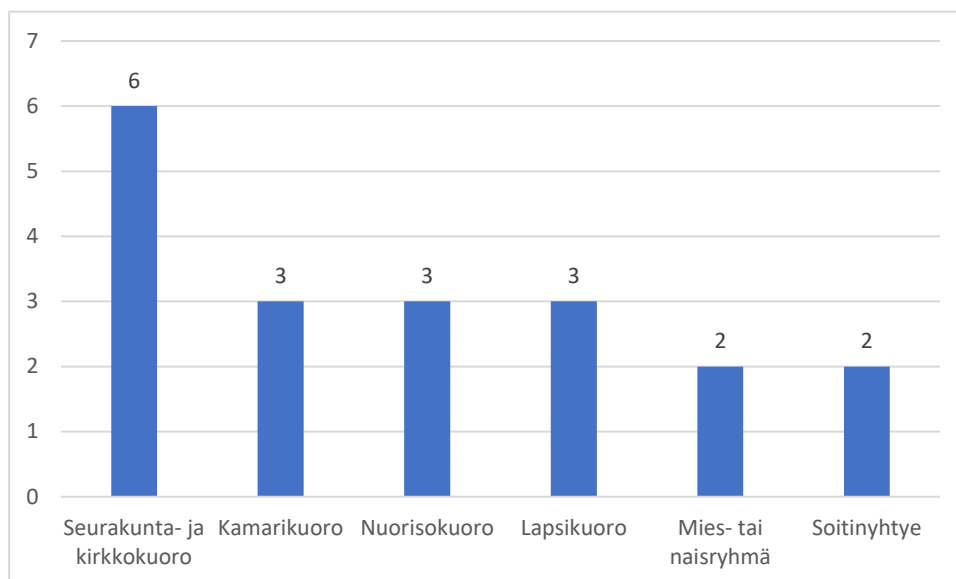
Kuvio 4. Johdettujen ryhmien määrä

Ryhmien määrä	Vastaajat
4 ryhmää	1
2 ryhmää	5
1 ryhmä	3
Ei tarkkaa tietoa	2
Ei ryhmiä	1

Kysymyksessä 16, jonka vastauksista yllä oleva kuvio on muodostettu, kysyin: toimitko tällä hetkellä kuoronjohtajana? Kyllä-vastauksen yhteydessä annoin vastaajille mahdollisuuden kertoa mitä kuoroja he johtavat. Vastaajien, jotka eivät antaneet tarkkaa tietoa johtamistaan ryhmistä, ilmeneminen voi johtua siitä, että en pyytänyt kysymyksessä nimeämään tai määrittelemään kuoroja tarkasti, jolloin vastaaja on päätenyt antamaan tutkimuksen kannalta epätarkan vastauksen. Kahta ja yhtä ryhmää johtavien suuri osuus vastaajista taas johtuneesi mahdollisesti käytännön syistä, kuten työmäärän ja -ajan hallinnasta.

Yleisin kuoro vastaajien (N = 11) keskuudessa oli seurakunta- tai kirkkokuoro. Sellaista johti kuusi vastaajaa (55%). Kamarikuoroa tai sen kaltaista kokoonpanoa, nuorisokuoroa, tai lapsikuoroa johti kolme vastaajista (27%). Mies- tai naisryhmää, tai soitinyhtyettä johti kaksi vastaajaa (17%).

Kuvio 5. Vastaajien johtamat ryhmät tyypeittäin

Kuvion 5 tyyppittelyn tein käyttäen hyväkseni kysymyksien 25 ja 26 tietoja (ks. sivut 18 ja 19), sillä kuten edellä jo mainitsin, kysymyksen 16 kaikki vastaukset eivät antaneet tarkkaa tietoa johdetuista kuoroista.

Halusin kartoittaa kohderyhmään kuuluvien tietynlaista aktiivisuutta myös kysymällä, ovatko nämä perustaneet itse uusia kuoroja. Vastaajista (N = 12) yhdeksän (75%) kertoikin perustaneensa itse jonkin tai joitain kuoroja. Yleisin syy kuorojen tai kuoron perustamiselle oli tarve tietyn ikäryhmän kuorolle. Sen oli valinnut kuusi (50%) vastaajaa. Tarpeen perustaa korkeatasoinen kuoro oli valinnut syyksi kaksi (17%) vastaajaa. Jokaisen seuraavista syistä oli valinnut yksi vastaajista (8%): uusien laulajien kouluttaminen, tarve helpohkon ohjelmiston kuorolle ja projekti. Muut syyt-vaihtoehdon, oli valinnut kolme (25%) vastaajaa. Nämä syyt olivat moninaisia:

”Aikoinaan pyydettiin.”

”Seurakunnan tilakysymykset. Kuorojen on täytynyt väistyä tiloista erinäisistä syistä (mm. naisvoimistelijat). Uusia kuoroja on perustettu sitten uusille alueille (eri kaupunginosiin).”

”Jumalanpalveluselämän kehittäminen.”

4.3 Laulajisto

Kysymyksessä 21 kysyin, ovatko vastaajat (N = 11) tyytyväisiä kuorojensa laulajien lukumääriin. Samalla pyysin heitä kertomaan tasokkaimman kuoronsa laulajien lukumäärän. Laulajien määrä vastaajien mainitsemissa kuoroissa vaihteli kuudesta laulajasta noin 40:n laulajaan. Laulajamäärien keskiarvo oli 26 laulajaa. Tyytyväisyys kaikkien kuorojen laulajamääriin vaihteli seuraavasti: kolme vastaajista (27%) oli selkeästi jollain tasolla tyytyväisiä laulajamääriin ja neljä (36%) taas ei ollut tyytyväisiä tai ilmaisi jonkin asteista tyytymättömyyttä. Neljän vastaajan (36%) tyytyväisyys ei käynyt ilmi vastauksesta. Yleisin yksittäinen piirre vastauksissa oli, että mies- tai poikalaulajia toivottiin lisää. Tällaisia vastauksia oli kaksi (18%) kappaletta. Mies- tai poikalaulajien puute heijastelee jokseenkin yleistä tilannetta kuoromusiikin kentällä. Suomessa on kymmenkunta aktiivisesti toiminnassa olevaa poikakuoroa (Norjanen 2015, 17). Suomen kuuluisin poikakuoro, Cantores Minores, on esimerkki kuorosta, joka tuottaa itse mieslaulajansa, sillä pojat siirtyvät äänenmurroksen myötä laulamaan miesääniä.

Syinä hyvään laulajatilanteeseen (N = 12) pidettiin motivoivaa ohjelmistoa, kuoron hyvää mainetta tasokkaana kuorona, kuoromatkoja ja kivoja projekteja. ”Innostus näkyy ja kuuluu, uudet laulajat odottavat sitä, että pääsevät kuoroikään.” kirjoitti eräs vastaaja. Myös riittäviä haasteita ja kuoron sosiaalista funktiota pidettiin syinä hyvään laulajatilanteeseen. Yksi vastaaja kertoi osuneensa hyvään, aiemmin täyttämättömään markkinarakoon perustamalla melko vähän vaivaa vaativan kuoron kokeneille laulajille. ”Aina ennen harjoituksia on välipala, jotta laulajat tulee suoraan koulusta ja ovat keskenään. Kerran kuukaudessa pidemmät ”pizzaharjoitukset” jolloin syödään yhdessä.” avasi yksi vastaaja kuoron sosiaalista funktiota. Omien kokemusteni perusteella jonkinlainen tarjoilu harjoitusten yhteydessä otetaan hyvin vastaan ja luo positiivista ilmapiiriä. Pitkien harjoitusten yhteyteen on tietysti myös suotavaa ja järkevää järjestää tarjoilua.

Yhtenä yleisimmistä syistä laulajapulaan lapsi- ja nuorisokuoroissa pidettiin harrastusten suurta määrää, jolloin kuoroon ei välttämättä haluta sitoutua. Kuorojen suurta määrää ja sitä kautta suurta tarjontaa pidettiin myös yhtenä syynä laulajapulaan. Yhden vastaajan mukaan vielä lyhyt aika virassa vaikuttaa siten, ettei hän ole ehtinyt vielä saada lisälaulajia ja tutustua koko seurakuntaan. Eräs vastaajista sanoi, että seurakunnan toiminta ei muutenkaan kiinnosta ihmisiä ja kirkkokuoro mielletään vanhusten toiminnaksi. Saman vastaajan mukaan haasteellisuutta tuottaa myös kuoron rooli seurakunnan ainoana aikuisten kuorona, jolloin herää kysymys, pitäisikö kaikkien päästä mukaan ja millä perusteella joku ei pääsisi. Näistä johtuva vaihteleva taso vaikuttaa taas siten, että paremmat laulajat eivät koe kuoroa houkuttelevana. Kokeneelle kuoroharrastajalle saattaa olla turhauttavaa harjoitella tuntikaupalla helppojen kuorolaulujen stemmoja (Hannikainen 2003, 471).

Yksi vastaaja pohti, että juuri kanttoreiden johtamat seurakunnan ulkopuoliset kuorot saattavat viedä laulajia seurakunnan kuoroilta. Johtajanvaihdos mainittiin myös laulajatilanteeseen vaikuttavana tekijänä, mutta ei sitä, oliko se vaikuttanut positiivisesti ja negatiivisesti. Uskoakseni se voi vaikuttaa molemmilla tavoilla. Merkillepantavaa vastauksissa oli myös, että kaksi vastaajista ei osannut sanoa, mistä hyvä tai huono laulajatilanne johtuu. Toinen näistä vastaajista kuului kysymyksen 21 tyytyväisiin, ja toinen jollain tasolla tyytymättömiin. Vaihtoehtosyitä ”tietämättömyyteen” voivat olla ainakin suhtautumistapa kysymykseen tai aito tietämättömyys, jossa taustalla voi olla ehkä jopa jonkinlainen ajatus siitä, että kaikkea on yritetty, mutta mikään ei näytä toimivan.

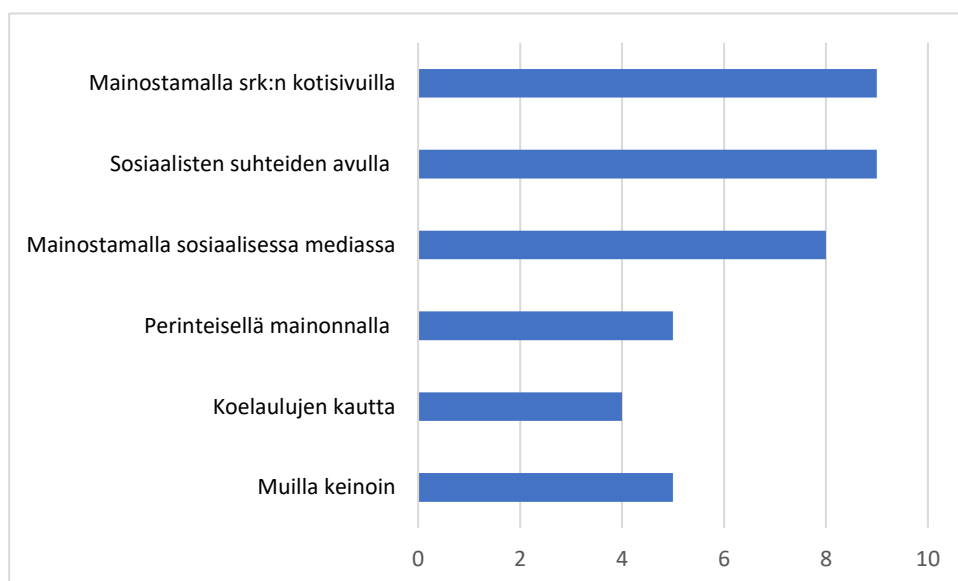
Vastaaja, joka ei enää toiminut kuoronjohtajana kertoi, että syitä lopettamaisillaan olleen kuoron viime vuosina kokemaan laulajapulaan olivat olleet johdon taholta tulleet velvoitteet muuttaa harjoituspaikka ja -aika oleellisesti vaikeammin tavoitettaviin. Kuoron harjoittelua ja esiintymistä oli muutenkin alettu rajoittaa.

Voidaan huomata, että laulajamääriin negatiivisesti vaikuttavia asioita on monia ja niitä voi muodostua myös hallinnollisten ratkaisujen seurauksina. Suuri harrastusmahdollisuuksien ja kuorojen määrä muodostavat omat rajoitteensa. Toisaalta vastauksen, josta kävi ilmi kuoron rooli seurakunnan ainoana aikuisten kuorona, perusteella voidaan päätellä, että tarjontaa voi olla myös liian vähän. Kaikki eivät siis välttämättä löydä itselleen mieluista kuoroa seurakunnasta.

Kuorojen mainonnassa voi myös usein olla piirteitä, jotka saattavat laimentaa esimerkiksi mieslaulajien innostusta liittyä kuoroon. Usein nimittäin uusia laulajia haetaan ilmoituksella, jossa erityisesti mieslaulajia toivotaan lisää. Lukija voi saada tästä mielikuvan, että kuorossa on paljon naisia, muttei juuri miehiä (Jorma Hannikainen, suullisesti 1.3.2017). Uutta kuoroa perustettaessa nais- ja miesäänten tasapainoiseen suhteeseen voi pyrkiä ottamalla kuoroon naisia vain sen verran kuin siellä on miehiäkin (Hannikainen 2003, 472).

Laulajien rekrytoinnissa vastaajat (N = 12) näyttivät käyttäneensä laajasti erilaisia keinoja. Yleisintä oli mainostaa kuoroja seurakunnan kotisivuilla ja käyttää apuna sosiaalisia suhteita. Kummankin vaihtoehdon oli valinnut yhdeksän vastaajaa (75%). Sosiaalisen median kautta mainostaminen oli myös yleistä, sillä vaihtoehdon oli valinnut kahdeksan (67%) vastaajaa.

Kuvio 6. Millä keinoin rekrytoit uusia laulajia?

Muilla keinoin -vaihtoehdon valinneet kertoivat omin sanoin käyttämistään keinoista. Yksi vastaaja kertoi näkymisen monin tavoin erilaisissa opiskelijatapahtumissa olleen erittäin tehokasta. Toinen mainitsi laulajien tutut, mikä oletettavasti tarkoittaa kuorolaisten ja heidän sosiaalisten suhteidensa käyttämistä apuna rekrytoinnissa. Eräs vastaaja kertoi tekevänsä yhteistyötä nuorisotyön kanssa ja mainitsi isoskoulutuksen ja rippikoulukirkot. Hänellä oli myös käytössään *Dumle*-palkinto – jos kuorolainen tuo uuden jäsenen, molemmat saavat *Dumle*-patukan. Sama vastaaja mainitsi myös puskaradion. Loput kaksi vastaajaa kertoivat näin:

”Paikalliset kylätapahtumat (niissä esiinnyttäen ja mainostan paljon henkilökohtaisesti), muskareissa mainostan kuoroja, koululla käydessäni muistutan mahdollisuudesta laulaa lapsikuoroissa...”

”Molemmissa kuorossa jokaisen kuorolaisen kesän kotiläksy on tuoda syksyllä yksi uusi kuorolainen. Toimii kohtalaisen hyvin.”

Vaihtoehdon ”Sosiaalisten suhteiden avulla” yhteydessä oli vastaajia varten tarkennus ”tutut ja puolitutut”. Perinteisellä mainonnalla tarkensin tässä tarkoitettavan seinäjuusteita, lehtiä ja vastaavia mainonnan muotoja. Tuloksista erottuva monenlainen sosiaalisten suhteiden hyödyntäminen rekrytoinnissa paljastaa, että yksittäisen laulajan kohdalla osallistumiskynnys kuoroon laskee, mikäli kuorossa toimii laulajana tai johtajana joku tuttavapiiriin kuuluva.

4.4 Esiintymiset ja ohjelmisto

Kysymyksessä 24 pyysin vastaajia (N = 10) arviomaan, kuinka useasti he esiintyvät kuorojensa kanssa yhteensä vuodessa. Jaoin esiintymiset konsertteihin, jumalanpalveluksiin ja muihin tilaisuuksiin. Konserttiesiintymisiä vastaajilla oli 2–4 kertaa vuodessa. Keskimäärin konserttiesiintymisiä oli 2,6. Jumalanpalvelusesiintymisiä oli 4–18 kertaa, keskimäärin 8,8. Muissa tilaisuuksissa kanttorit esiintyivät kuoroineen 1–18 kertaa, keskimäärin 6 kertaa. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi henkilö.

Kysymyksessä 25 pyysin vastaajia (N = 11) kuvailemaan kuorojensa ohjelmistoa esimerkiksi tyyllilajin, äänten lukumäärän ja vaatimustason kannalta. Kuusi vastaajaa (55%) kertoi jonkin kuoronsa laulavan 3–4-äänistä, pääosin helpohkoa ohjelmistoa. Nämä kuorot olivat tyypillisimmin kirkko- tai seurakuntakuoroja. Tyyllilajiltaan kuorot painottuivat perinteiseen ja uudempaan hengelliseen musiikkiin sisältäen muun muassa gospelia, virsiä ja klassista musiikkia. Kolme vastaajaa (27%) johti 4–6-äänistä, vaativaa klassista kuoromusiikkia mukaan lukien suuremmat kirkkomusiikkiteokset.

Nuorisokuoroja, jotka lauloivat 3–6-äänistä ohjelmistoa, johti kolme vastaajaa (27%). Nuorisokuorojen ohjelmisto sisälsi tyypillisesti *Nuoren seurakunnan veisukirjan* lauluja, mutta mukana oli myös negrospirituaaleja ja maakuntalauluja. Yhtä tai useampaa lapsikuoroa johti niitäkin kolme vastaajaa (27%). Näiden ohjelmisto oli 1–3-äänistä sisältäen kirkkomuskarilauluja, lastenlauluja, lasten virsiä ja kaanoneita. Kaksi vastaajaa (18%) johti miehistä tai naisista koostuvaa kokoonpanoa. Toinen kuvaili ohjelmiston olevan pääosin kolmeäänistä, toinen taas yksiäänistä. Molemmilla oli myös vaativaa ohjelmistoa.

Kuusi vastaajaa (55%), jotka johtivat kirkko- tai seurakuntakuoroja, mainitsivat kuvaviksi esimerkeiksi kuorojensa ohjelmistoista seuraavia kappaleita:

- J. Haapasalo: Herra on minun paimeneni
- L. Heikkilä: Suomalainen messu
- D. Buxtehude: In dulci jubilo
- O. Merikanto: Kiitos sulle Jumalani
- H. L. Hassler: Nu gläd dig (Nun freut euch)
- F. Mendelssohn: Verleih uns Frieden
- A. Maasalo: Tuhansin kielin

Kolme vastaajaa (27%), jotka johtivat vaativaa klassista, myös suurimuotoista ohjelmistoa valitsivat ohjelmistojen tyypiesimerkeiksi seuraavia kappaleita:

- J. S. Bach: Johannes-passio
- G. F. Händel: Messias-oratorio
- W. A. Mozart: Requiem
- A. Vivaldi: Gloria
- J.S. Bachin motetit ja kantaatit

Nuorisokuoroja johtavat kolme vastaajaa (27%) mainitsivat kuorojensa ohjelmistoista seuraavia kappaleita:

- C. Christopential: Baba Yetu
- J. Sibelius: Finlandia
- B. Chillcot: Making Waves
- J. Linkola: The Joiku
- L. Cohen: Hallelujah
- T. Kiiskinen: Halleluja -kaanon

Lapsikuoroja johtavista kolmesta vastaajasta (27%) vain yksi antoi tyypiesimerkin kuoronsa ohjelmistosta. Kyseessä oli Jukka Salmisen kappale *Rukous on silta*. Muuten vastaajat viittasivat kysymyksessä 25 antamiinsa vastauksiin.

Mies- tai naisryhmää johtavista kahdesta vastaajasta (18%) vain naiskuoroa johtava vastaaja antoi täsmällisiä esimerkkejä ohjelmistostaan. Näitä olivat muun muassa Jean Sibeliuksen *Soi kiitokseksi luojan* ja Jonas Anderssonin *Oi katsohan lintua oksalla puun*. Toinen vastaaja mainitsi ryhmänsä ohjelmistosta yleisellä tasolla gregoriaaniikan ja kirkkohallituksen julkaisemat psalmit.

Vastaajista (N = 11) lähes kaikki olivat säveltäneet tai sovittaneet itse kuoromusiikkia. Ainoastaan kaksi (18%) vastaajista ei ollut tuottanut itse musiikkia. Syitä oman musiikin tuottamiseen oli runsaasti. Vastaajien (N = 10) keskuudessa yleisin syy oli oma inspiraatio, sillä sen oli valinnut vastaajista kahdeksan (80%). Tarve saada vaikeustasoltaan sopivaa ohjelmistoa, ja tarve saada aiheeseen sopivaa ohjelmistoa olivat molemmat olleet seitsemälle vastaajalle (70%) syy sovittamiseen tai säveltämiseen. Kolmanneksi yleisintä oli tarve saada ohjelmistoa tietylle kokoonpanolle. Sen oli valinnut kuusi (60%) vastaajista. Kaksi vastaajaa (20%) kertoi muusta syystä omalle musiikkituotannolle. Toinen näistä oli sävellystilaus. Toisen vastaajan mukaan syynä olivat olleet ”omat tärkeät hetket”.

Säveltämisen tai sovittamisen yleisyys vastaajien keskuudessa vahvistaa sitä tosiasiaa, että musiikin kirjoittamisen taito on olennainen kanttorin työssä. Joskus se on jopa ainoa tapa saada tilanteeseen sopivaa musiikkia. Näin voi olla erityisesti juuri vokaalimusiikin kohdalla. Voi myös olla, että aika ja mahdollisuudet nuottien hankinnalle ovat rajalliset.

4.5 Laulutaidon kehittäminen ja kuorolaulun merkitys

Laulutekniikan merkityksestä kuorolaulussa vastaajat (N = 12) olivat hyvin pitkälti yhtä mieltä. Lähes jokaisessa vastauksessa sen nähtiin olevan tärkeää tai hyvin tärkeää. Yhden vastaajan mukaan laulutekniikalla on enemmän merkitystä aikuisten, kuin lasten kuoroissa. Yksi vastaaja taas sanoi, että erityisesti nuoremmissa kuoroissa laulutekniikalla on paljon merkitystä. Oletan, että vastaaja tarkoittaa tällä sitä, että ikään-tyneiltä ihmisiltä - kuten vanhuksilta - ei voida enää fysiologisesti ajatellen vaatia lauluteknisesti yhtä paljon kuin nuoremmilta laulajilta. Eräs vastasi, että laulutekniikka ei voi vaatia kaikilta mukaan pääsemisen ehtona. Yhden vastaajan mukaan laulutekniikka on osa laulamista, mutta hän kehittää sitä laulamalla eikä liikaa erikseen. Jonkun muun henkilön apua kuoron äänenmuodostuksessa oli käyttänyt vastaajista seitsemän (58%).

Oman koulutukseni aikana en koe saaneeni joitain sivulauseita lukuun ottamatta lainkaan opetusta, jossa näkökulmana olisi lasten äänenkäyttö. Voiko kyse olla siitä, että lasten lauluopetuksen, sikäli kun siihen halutaan panostaa, ei kuitenkaan nähdä poikkeavan kovin merkittävästi aikuisten lauluopetuksesta? Oma osansa lienee silläkin, että lasten lauluopetukseen liittyvää kirjallisuutta ei ole Suomessa paljoa saatavilla (Pihkanen 2011, 14). Tällainen eittämättä vaikuttaa negatiivisesti yleiseen tietouteen aiheesta.

Kysymyksessä 31 kysyin, mitä merkityksiä vastaajat (N = 12) näkivät kuorotoiminnalla olevan. Vastaajien mukaan kuorotoiminta on hyvin monella tavalla merkityksellistä. Kuorolaisten kannalta toiminta nähtiin yhteisölliseltä ja sosiaaliselta kannalta merkityksellisenä. Sen myös koettiin tuovan henkistä ja hengellistä hyvinvointia. Kuorotoiminnan nähtiin tukevan musiikillista kehittymistä, laajentavan seurakunnan vapaaehtoistyötä, tuovan ihmisiä seurakuntaan ja olevan seurakunnan imagon kannalta merkittävää. Sen myös katsottiin olevan tärkeä osa julistustoimintaa ja diakoniaa. Eräs vastaaja avasi eri merkityksiä näin:

”Tunnesyyt, muistot, kuorolaulun mielletään kuuluvan kirkkotilaan ja -tilanteisiin. Symbolinen merkitys kun monet erilaiset äänet liittyvät yhteiseen lauluun ja muodostavat harmonian. Tukee luterilaista uskonkäsitystä laulavasta kirkosta ja musiikin merkityksessä uskonnonharjoittamisessa. Kirkon vapaaehtoistoiminnan vanhimpia ja suosituimpia muotoja.”

Tärkeänä koettiin myös tuki nuorisotyön musisoinnille. Lapsille nähtiin muodostuvan tärkeitä muistoja kuoron eri tarkoituksissa tekemistä matkoista. Kuoroharrastuksen mainittiin olevan vieläpä ilmaista tai edullista. Vastaajista moni näki kuorotoiminnan olevan myös itsensä ja työnsä kannalta tärkeää.

4.6 Motivaatio ja kuorotoimintaan kohdistuvat odotukset

Vastaajista (N = 11) seitsemän vastauksesta (64%) välittyi selkeä ja vahva motivaatio kuoronjohtoon. Kolme vastaajaa (27%) kertoi, että motivaation kanssa on ongelmia. Yksi vastaaja (8%) ei kertonut suoraan motivaatiostaan. Motivoivina tekijöinä pidettiin kuorolaisten innostuneisuutta, sitoutuneisuutta ja oppimista sekä halua oppia. Omien sävellysten ja sovitusten esittäminen ja oman työn tulokset koettiin myös motivoivina. Eräs vastaaja sanoi motivoituvansa eniten aikuisten kanssa järjestetyistä konserteista ja hankalienkin teosten oppimisesta. Yhdessä tekemisen iloa, toisten ihmisten kohtaamista ja ohjelmistoa pidettiin motivoivina tekijöinä. Myös kuorolaisten, seurakuntalaisten ja esimiehen kannustus koettiin motivoivana. Yksi vastaaja kertoi haluavansa uusia haasteita, mistä syystä hänellä oli motivaatio-ongelmia.

Odotuksia työnantajan tai muun työyhteisön suunnasta kuorotyötä kohtaan sanoi kokeneensa vastaajista (N = 11) seitsemän (64%). Loput vastaajat eivät olleet kokeneet odotuksia, mutta yksi kommentoi työyhteisön näkevän ilon aiheena sen, että seurakunnassa on vahva ja elävä nuorisokuoro. Odotuksia kokeneiden keskuudessa yleisintä oli, että kuorojen oli toivottu esiintyvän jumalanpalveluksissa ja muissa tilaisuuksissa, sekä näkyvän yleensäkin seurakunnan toiminnassa. Tällaisia odotuksia oli kokenut kuusi vastaajaa. Näistä yksi kertoi, että seurakunnassa on pidetty tärkeänä, että lapsille on tarjolla monia kuoroja. ”Kun kuoro tulee messuun, niin sillä tavoin saadaan väkeä kirkkoon”, kommentoi eräs vastaaja.

Odotukset, joita kuorotoimintaa kohtaan koettiin, vaikuttivat olleen työyhteisöstä lähtöisin ylipäänsä. Vaikka kysymyksessä oli mainittu työnantaja, vastaajista yksikään ei ollut kokenut esimiehen odotuksia kuorotoimintaa kohtaan. Tämä korreloi mielestäni jollain tavalla Tiitun vuonna 2009 tekemän väitöstutkimuksen tulosten kanssa. Kysyttäessä, kontrolloiko ja puuttuuko esimies siihen, kuinka, mitä ja paljonko kanttori työtä tekee, vastasi kysymyksestä riippuen 13–16% vastaajista (N = 360) kokeneensa niin (Tiitu 2009, 107). Täytyy kuitenkin muistaa, että kysymykset ja vastaukset koskevat esimiehen työhön puuttumista ylipäänsä, eikä niitä oltu fokusoitu erikseen juuri kuorotoimintaan.

Vuonna 2010 kirkkoherroille tehdyn kyselytutkimuksen mukaan noin puolet kyselyyn vastanneista (N = 216) näki kuoronjohdon osaamistarpeen kasvavan tulevaisuudessa. Tutkimuksessa muodostettujen 15:n kanttorin työn osaamistarpeen vertailussa kyseinen osaaminen sijoittui viidenneksi. Musiikkiryhmien ohjaamisen osaamistarpeen näki tulevaisuudessa kasvavan 74% vastaajista. (Pohjannoro & Pesonen 2010, 48.) Kyseisenlaisten tulosten valossa voi siis olettaa, että odotuksia kuorotoimintaa kohtaan on jossain määrin myös esimiestasolta, vaikkei sellaisia tullutkaan tämän tutkimuksen kyselyn vastauksista ilmi.

4.7 Kuorotoiminnassa koetut ongelmat

Kysymyksessä 34 kysyin vastaajilta (N = 12): minkälaisia ongelmia kuorotoimintaan liittyy, ja miten pyrit ratkaisemaan niitä? Yhteensä kahdeksan vastaajaa (73%) kertoi laulajien sitoutumiseen ja määrään liittyvistä ongelmista. Harjoituksiin ja esiintymisiin osallistumisen oli vaihtelevaa. Mieslaulajista kerrottiin olevan jatkuva pula. Eräs vastaaja kertoi, että projektikuoro antaa mahdollisuuden osallistua vain pieninä osina toimintaan. Moni vastaaja sanoi käyvänsä kuorolaisten kanssa yleistä tai kahdenkeskeistä keskustelua osallistumisen tärkeydestä, harjoituksissa käynnin tarkoituksesta ja stemman sisäisestä vastuusta. Yksi vastaaja sanoi käyttävänsä osallistumisen seuraamiseen läsnäololista sekä kuoron sisäistä *WhatsApp* -ryhmää, jossa pystyi ilmoittamaan poissaolostaan. Kyseistä sovellusta käytettiin myös muussa tiedonjaossa. Sovellusta oli käytetty myös stemmojen opettamisessa, sillä sitä käytettiin stemmojen nauhoittamiseen ja lähettämiseen. Naiskuoron yhteydessä mainittiin lastenhoitoon liittyvät kysymykset, kuten imettäminen harjoitusten tai messun aikana. Näitä ongelmia oli ratkaistu osittain lastenhoitajilla.

Julkinen, muiden kuorolaisten näkemä ilmoitus poissaolosta ei ole välttämättä täysin ongelmaton, sillä pahimmassa tapauksessa se vähentää muiden kuorolaisten osallistumismotivaatiota. Hannikainen ehdottaa *Kirkkomusiikin käsikirjassa*, että poissaolosta ilmoitettaisiin kuoron käytännöstä riippuen joko suoraan johtajalle tai äänenvalvojalle (Hannikainen 2003, 479).

Lapsikuorojen osalta tuli esiin suunnaton määrä esiintymiseen liittyvää ”säätämistä”, johon kuului sähköpostittelua vanhempien kanssa ja ilmoittautumisten keräämistä. Heterogeenisten laulutaitojen suhteen ongelmalliseksi oli koettu mikrofonien käyttö: miten olla reilu samalla, kun osalle annetaan mikrofonit ja osalle ei? Myös lasten huolenpitoon liittyvät seikat mainittiin. Esimerkkinä mainittiin diabeetikkolapsen soke-riarvojen seurailu. Apuna oli käytetty kuoroyhdistyksiä ja muita aikuisia, joiden voisinkin itse kuvitella tarkoittavan lähinnä kuorolaisten vanhempia.

Jotkut vastaajat mainitsivat resurssiongelmat. Pohdittiin, onko oikeanlaista työntekijäresurssin käyttämistä, kun korkeasti koulutettu kanttori joutuu käyttämään huomattavan runsaan osan työajastaan yhden 15 hengen kuoron johtamiseen. Toinen kyseenalaisti sen, että lapsiin ja nuoriin panostetaan paljon, muttei hänen heidän parissaan tekemää työtä lasketa lapsi- ja nuorisotyöhön kuuluvaksi.

Myös monenlaisia, ristiriitaisia odotuksia kuorotoiminnan suhteen pidettiin ongelmallisina. Näitä oli ilmennyt, kun kuorolaisten odotukset esimerkiksi ohjelmiston tai oppimisen nopeuden suhteen olivat törmänneet käytännön realiteetteihin. Yksi nuorisokuoroa johtava vastaaja mainitsi vastauksessaan kuoron sisäiset sosiaaliset ”kuprut”. Eräs vastaaja taas piti laulajien tasoa ongelmallisena. Tähän liittyen pidettiin myös ikävänä, että joskus kuorolaiselle joutuu kohteliaasti sanomaan, ettei taso aivan riitä kuoroon. Organisaatioon liittyvien ”tuhansien nippeliasioiden” kanssa eräs vastaaja oli saanut korvaamatonta apua kollegaltaan.

5 Päätäntö

Tutkimuksen aiheena oli tutkia kuoronjohdon A- ja B-tasosuorituksen kirkkomusiikin koulutusohjelmassa tehneiden, virassa toimivien kanttoreiden kuoronjohdon käytännön toteutustapoja. Suoritin tutkimuksen kyselytutkimuksena. Lähetin kyselyn 23:lle kanttorin virassa toimivalle henkilölle, joista 12 vastasi siihen.

Kyselyyn vastanneista yhtä lukuun ottamatta kaikki vastaajat työskentelivät kaupungin keskustan tai lähiön seurakunnassa tai seurakunnassa, jossa oli kaupunkimaisuuden lisäksi maaseutumaisia piirteitä. Seurakunnan rakenne voi olla kuorotoiminnan kannalta merkittävä tekijä, sillä asukasluvun lisääntyessä kysyntä kuorotoiminnallekin yleensä lisääntyy, mikä taas voi osaltaan näkyä positiivisesti tarjolla olevien laulajien määrässä. Kaupunkimaisuus voi toisaalta toimia myös kuorotoimintaa rajoittavana tekijänä, sillä kuorojen suurta tarjontaa pidettiin osasyynä laulajapulaan. Kaupungissa voidaan ajatella olevan myös enemmän harrastusmahdollisuuksia, mikä voi myös vaikuttaa laulajamääriin negatiivisesti. Lapsi- ja nuorisokuorojen kohdalla nähtiinkin harrastusten määrän vaikuttavan laulajapulaan.

Vastaajista yhtä lukuun ottamatta kaikki toimivat kuoronjohtajina. Johdettujen ryhmien määrässä yhtä tai kahta kuoroa johtavat muodostivat 67 % enemmistön, minkä oletin mahdollisesti johtuvan työmäärän ja -ajan hallinnasta. Yleisin kuorotyyppi vastaajien keskuudessa näytti olevan seurakunta- tai kirkkokuoro, joka lauloi pääasiassa 3–4-äänistä helpohkoa ohjelmistoa. Kyseisenlaisen kuorotyypin voidaan ajatella olevan eräänlainen yleiskuorotyyppi. Siihen vaikuttanee, että ohjelmisto ei ole yleensä kovin vaativaa, mikä laskee kokemattomamman kuorolaulajan osallistumiskynnystä ja se vastaa useimmiten hyvin liturgisia tarpeita. Muista kuorotyypeistä kamarikuoroille tyypillistä ohjelmistoa laulavia kuoroja, nuorisokuoroja ja lapsikuoroja johti kutakin yhtä monta vastaajaa.

Uusien kuorojen perustajina vastaajat olivat olleet aktiivisia, sillä kolme neljästä vastaajasta oli perustanut itse jonkin tai joitain kuoroja. Yleisin syy tälle oli ollut tarve perustaa tietyn ikäryhmän kuoro. Suoria päätelmiä syystä tälle ei voida vetää, koska vastaajilta ei kysytty tarkasti, mille ikäryhmälle nämä olivat kuoroja perustaneet.

Tyytyväisyys kuorojen jäsenmääriin ei ollut kovin suurta, sillä selkeästi jollain tasolla tyytyväisiä oli vastaajista vain kolme. Sen sijaan neljä vastaajaa oli tyytymättömiä tai näki jotain parannettavaa laulajamäärissä. Muiden vastaajien tyytyväisyys ei selvinnyt vastauksista. Tyytymättömyyden laulajamääriin, ja vastaajista suurehkon osan verrattain lyhyen virkahistorian juuri nykyisessä virassa voi ajatella korreloivan keskenään. Jatkuvuuden ja esimerkiksi kuoronjohtajan tunnettuuden merkitystä kuorotyössä ei voi aliarvioida. Yksi vastaajista pukikin asian sanoiksi ja arveli, ettei ollut vielä lyhyeltä virkahistorialtaan ehtinyt tutustua kunnolla seurakuntaan ja hankkimaan lisälaulajia. Toisaalta sosiaalisten suhteiden merkitystä laulajamääriin liittyvissä asioissa alleviivaa myös kysymyksen 23 tulos, jonka mukaan sosiaalisten suhteiden kautta toimiminen oli toinen yleisimmistä rekrytointitavoista.

Tuloksissa yleisimpänä yksittäisenä piirteenä mainittu mies- ja poikalaulajien puute on kuorokentällä rutkasti kysymyksiä herättävä ongelma. Aiemmin mainittu harrastusmahdollisuuksien määrä lienee osasyynä tähän ilmiöön. Laulaminen peruskoulussa-kin on vähentynyt pitkän aikaa, kun sen rinnalle on samalla tullut yhä useampia opettavia osa-alueita. Mobiililaitteiden ja muiden elektronisten laitteiden jatkuva lisääntyminenkin tuskin aktivoivat poikia ja miehiä laulamaan. Toisaalta niiden käytössä piilee myös mahdollisuuksia kuorotoiminnan kannalta. Näistä esimerkkinä toimii vaikkapa vastauksesta ilmennyt stemmanauhoitusten tekeminen.

Malli, jossa saman seurakunnan sisällä olisi suora jatkumo lapsista tai nuorista koostuvasta kokoonpanosta aikuisten kuoroon, olisi seurakunnan kuorotoiminnan kannalta ehkä parhaita ratkaisuja. Mieslaulajien saamisen kannalta poikakuoron voisi olettaa toimivan parhaiten. Isossa kuvassa seurakunnassa olisi tärkeää pitää yllä monipuolista, aktiivista ja hyvin organisoitua kuorotoimintaa.

Vaikka tyytyväisyys laulajamääriin ei ollut kovin korkeaa, moni vastaaja kertoi silti laulajamääriin positiivisesti vaikuttaneista tekijöistä. Sellaisia olivat sosiaalinen kanssakäynti, maine tasokkaana kuorona ja ”osuminen oikeaan markkinarakoon”.

Rekrytoinnissa vastaajat olivat käyttäneet edellä mainittujen sosiaalisten suhteiden lisäksi paljon myös verkossa tapahtuvaa mainontaa. Perinteisen, seurakunnan kotisivuilla tapahtuvan mainonnan lisäksi sosiaalinen media oli myös lähes yhtä yleinen mainostuskanava, mikä on tietysti järkevää ottaen huomioon sosiaalisen median suuren merkityksen nykypäivänä.

Aktiivisuus musiikin kirjoittamisessa oli vastaajien kesken huomattavaa, sillä 82% oli joko säveltänyt tai sovittanut kuoromusiikkia. Eräänlainen kunnianhimo tai tinkimättömyys musiikin laadusta voi saada tarttumaan toimeen, sillä valmiit tuotokset eivät aina miellytä siinä määrin että niitä haluttaisiin käyttää. Oman inspiraation korostuminen vastauksissa alleviivaa sitä, että kanttori on luovan alan ammattilainen. Voisi olla mielenkiintoista saada vertailevaa tutkimustietoa siitä, kuinka yleistä opiskeluaikana muuhun kuin kuoronjohtoon syventyneiden kanttoreiden oma säveltäminen tai sovittaminen on suhteessa kuoronjohtoon syventyneisiin kanttoreihin.

Laulutekniikkaa vastaajat pitivät hyvin merkittävänä kuorolaulun kannalta. Vähäisempänä laulutekniikan merkitystä pidettiin lähinnä lasten ja vanhusten kuoroissa. Yleisesti ottaen voikin olla hyvä, että kyseisenlaisten ikäryhmien kanssa asetetaan esimerkiksi laulun ilo ja yhdessäolo laulutekniikan edelle. Vanhusten ja nuorten kehohallinta voi olla korostuneen kömpelöä. Lisäksi nuorilla ja lapsilla - etenkin pojilla - äänenmurros vaikuttaa niin merkittävästi laulamiseen, että tilannetta ei välttämättä kannata sekoittaa monimutkaisilla luennoilla laulutekniikasta. Nämä seikat eivät kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö kaiken ikäisten laulajien - lasten ja vanhustenkin - kanssa voisi pitää esillä tiettyjä lauluteknisiä ja kuorolauluun liittyviä perusasioita, kuten vaikkapa hyvän lauluasennon, selkeän artikuloinnin ja sävelpuhtauden merkitystä.

Kuorotoiminnan nähtiin olevan monella tavalla merkityksellistä. Siinä nähtiin monia sosiaalisia, henkisiä ja hengellisiä merkityksiä. Lisäksi sen katsottiin olevan merkittävä ja rikastava osa seurakunnan toimintaa. Omien kokemuksieni mukaan kuorolaulu on parhaimmillaan harrastus, jonka parissa voi huomata saavansa enemmän, kuin menettävänsä esimerkiksi ajan muodossa.

Vastaajien motivaatio kuoronjohtajana oli kohtalaisen korkea. Motivoivina tekijöinä pidettiin kuorolaisten innostuneisuutta, oppimishalua ja sitoutuneisuutta. Sitoutuneisuuden merkitys kuorotoiminnassa tuli esille myös sen suhteen koettuina ongelmina, joten sen merkityksen täytyy olla suuri. Vahva merkki sitoutumisesta on läsnäolo. Se takaa jatkuvan kehittymisen ja musiikillisten suunnitelmien toteuttamisen. Mitäpä muusikko tekee instrumentilla, jossa tietyt äänet eivät soi tai puuttuvat kokonaan.

Sisäisistä motivaatiotekijöistä vastauksista tuli ilmi haasteellisuuden merkitys. Juuri haastavan ohjelmiston esittämistä pidettiin motivoivana. Haasteettomuus sen sijaan näkyi motivaatio-ongelmina. Haastava ohjelmisto ottaa kuoronjohtajasta mittaa, jolloin sen oppiminen ja toteuttaminen aiheuttavat erityistä mielihyvää. Saavutettu tulos voidaan nähdä myös merkityksellisempänä, kun sen eteen on jouduttu näkemään mahdollisesti paljonkin vaivaa. Yksi olennainen sisäinen motivaatiotekijä oli ollut myös omien sävellysten ja sovitusten esittäminen. On tietysti tärkeää myös uuden kuoromusiikin syntymisen kannalta, että kuoronjohtajat tai kirkkomuusikot inspiroituvat säveltämään ja sovittamaan.

Suurin osa vastaajista oli kokenut jonkinlaisia odotuksia työyhteisössä kuorotoimintaa kohtaan. Yleisintä oli, että kuoron toivottiin näkyvän toiminnassa ja olevan jumalanpalveluksissa mukana. Kuoron läsnäolon tilaisuuksissa oli nähty tuovan lisää väkeä kirkkoon. Tämä tietysti alleviivaa kuorotoiminnan merkitystä seurakunnassa. Omalla tavallaan tätä vahvistaa myös motivaatiotekijöistä esiin tullut asia, että kiitosta kuorosten toiminnasta oli tullut niin kuorolaisilta, seurakuntalaisilta kuin esimieheltäkin, mitä sinänsä oli pidetty motivoivana.

Edellä mainittujen laulajien sitoutumiseen liittyvien ongelmien lisäksi kuorotoimintaan liitettiin myös ongelmia, jotka liittyivät käytännön järjestelyihin. Kuoronjohtaja on eri asemassa moneen muuhun muusikkoon nähden, sillä toimiessaan useiden ihmisten, mahdollisesti suurtenkin joukkojen kanssa, hänen tulee ottaa esimerkiksi aikatauluja suunnitellessaan huomioon omien näkyjensä lisäksi myös monen muun ihmisen tarpeet ja menot. Suuri ihmisjoukko aiheuttaa myös runsaasti logistiikkaan ja tiloihin liittyviä käytännön järjestelyjä. Ottaen huomioon kaiken tämän, tulee kuitenkin muistaa, että kuoronjohtaja on nimensä mukaisesti johtaja. Hänellä on siis vastuu ja velvollisuus huolehtia isommasta joukosta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Organisointi on siis osa kuoronjohtajan toimintaa. Sitä on kuitenkin mahdollista jakaa useammalle ihmiselle, mitä on erilaisin toimin tietävästi tehtykin kuorotoiminnan kentällä.

Aineistosta ei tullut ilmi, oliko laulajien tason suhteen ongelmallisina pidetyissä kuoroissa kontrolloitu tasoa koelauluilla. Olennaista tämän kannalta on tietysti vastauksistakin ilmennyt kysymys, painotetaanko kuorotoiminnassa musiikillisia vai sosiaalisia funktioita. Sosiaalisia funktioita painotettaessa musiikilliset asiat, kuten laatu ja taiteellisuus eivät liene niinkään keskiössä.

Vasta kyselyn tuloksia analysoidessani huomasin joitain kysymyksiä, jotka olisi ehkä voinut muotoilla toisin, tai jotka eivät olisi olleet aivan välttämättömiä tutkimuksen kannalta. Aiemmin mainituista esimerkkinä mainittakoon kysymys 16, jossa kahden henkilön vastaus antoi minulle syyn olettaa, ettei kysymystä oltu välttämättä ymmärretty juuri sillä tavalla mitä olin tarkoittanut. Joitain tällaisia tapauksia lukuun ottamatta kyselyllä kokoamani aineisto oli mielestäni hyvin käyttökelpoista, vaikkakaan pienehkö otanta ei luonnollisesti anna aina mahdollisuuksia suorien ja kiistattomien johtopäätösten vetoon. Kysymysten välttämättömyyttä päädyin pohtimaan, kun jouduin pitkin kirjoitustyötäni harkitsemaan, millä tasolla ja kuinka syvällisesti eri kysymysten vastauksia pitäisi käsitellä. Tähän liittyi myös pyrkimys hallita tutkimuksen laajuutta. Tässä mielessä aihetta olisi ehkä voinut rajata selkeämmin. Toisaalta tavoitteeni olikin muodostaa laaja ja yleistasoinen kuva aiheesta.

Jatkotutkimuksen kannalta mielenkiintoista voisi olla verrata syventymiskohteenaan muita aineita, kuten laulua ja urkujensoittoa, opiskelleiden virassa toimivien kantto-
reiden kuorotoiminnan toteutustapoja tämän tutkimuksen kohderyhmän antamiin tu-
loksiin. Näin voitaisiin saada tarkempaa tietoa siitä, mikä on kuoronjohdon syventä-
vien opintojen merkitys kuorotoiminnassa verrattuna muihin syventymiskohteisiin.
Oletettavaa on, että kuoronjohtoa pitkälle opiskelleet ovat keskimäärin muita kantto-
reita innostuneempia ja osaavampia kuorotoiminnan kehittäjiä. Tähän kyselyyn osal-
listuneista kanttoreista suurella osalla oli johdettavanaan enemmän kuin yksi ryhmä
ja neljäsosa vastaajista johti kamarikuoro-tyyppistä kokoonpanoa. Luonnollista on,
että kuoronjohtoa pitkälle opiskelleet pyrkivät kokoamaan itselleen koulutustaan vas-
taavia kuoroja. Vastaajat olivat olleet myös aktiivisia uusien kuorojen perustajia.

Lähdeluettelo

Painetut lähteet

Hannikainen, Jorma, 2003. Kuorot ja musiikkiryhmät. *Kirkkomusiikin käsikirja* (toim. Lasse Erkkilä, Ulla Tuovinen & Erkki Tuppurainen). Helsinki: Kirjapaja. 467–483.

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 1997. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Julkunen, Jaro, 2017. *Lähiökristus. Seurakunnan itsenäistyminen ja toiminta Puijon alueella 1956–2015*. Kuopio: Kuopion Puijon seurakunta.

Norjanen, Hannu 2015. *Kirkollinen poikakuoro – elävä instrumentti. Matteus-pasion harjoittaminen poikakuoro Cantores Minoresin kanssa*. Taiteellisen tohtorin tutkinnon tutkielma. DocMus-tohtorikoulu. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.

Pajamo, Reijo, 2015. *Laulun tenhoisa taika*. Porvoo: SKS.

Päivärinta, Anu, 1994. *Kirkkomusiikin koulutusohjelman kuoronjohdon koulutuksen suhde käytännön työhön*. Tutkielma. Kirkkomusiikin koulutusohjelma. Kuopio: Sibelius-Akatemia.

Tiitu, Leena, 2009. *Kanttoreiden ammattikuva. Kanttoreiden käsitys ammatistaan ja siihen kohdistuvasta ulkopuolisesta vaikutuksesta*. Diss. Studia Musica 37. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Suulliset lähteet

Jorma Hannikainen, suullisesti 1.3.2018.

Elektroniset lähteet

Pohjannoro & Pesonen, 2010. Kanttorien tulevaisuuden osaamistarpeet kirkkoherrojen ennakoimana. *Kanttorit 2010. Kirkkoherrojen ajatuksia seurakuntien musiikkielämästä ja sen tulevaisuudesta*. Helsinki: Sibelius-Akatemia. http://www.oph.fi/download/130357_Kanttorit_2010.pdf (Viitattu 22.3.2018).

Kirkkojärjestys 2013. Kirkkolaki – Kirkkojärjestys – Kirkon vaalijärjestys – Kirkon säädöskokoelma. Kirkkohallitus 2013. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/2E43A3ACC371AAEFC2257E2E0012D532/\\$FILE/Kirkkolains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nt%C3%B6_2013_verkkoversio.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/2E43A3ACC371AAEFC2257E2E0012D532/$FILE/Kirkkolains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nt%C3%B6_2013_verkkoversio.pdf) (Viitattu 21.3.2018).

Kirkon vuosikirja 2015. III Seurakuntien toiminta. *Kirkon tilastollinen vuosikirja 2015*. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/o/ED10B30F92B933CCC22577AE00428A63/\\$FILE/TILASTOLLINEN%20VUOSIKIRJA%202015.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/o/ED10B30F92B933CCC22577AE00428A63/$FILE/TILASTOLLINEN%20VUOSIKIRJA%202015.pdf) (Viitattu 6.3.2018).

Kirkon vuosikirja 2016. Jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, musiikki ja muut toimitukset. *Kirkon tilastollinen vuosikirja 2016*. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/o/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/\\$FILE/Kooste%20III%20Yleinen%20seurakuntaty%F6%20%202016.xlsx](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/o/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/$FILE/Kooste%20III%20Yleinen%20seurakuntaty%F6%20%202016.xlsx) (Viitattu 6.3.2018).

Pihkanen, Timo, 2011. *Lapset laulavat - Tutkimus tavoitteellisesta lasten laulunopetuksesta ja opas opetuksen tueksi*. Helsinki: Sibelius-Akatemia. http://ethesis.siba.fi/files/timon_lisuri_27.1.11.pdf (Viitattu 10.3.2018).

Liitteet

Liite 1. Kysely

Kuoronjohtajana toimivien kanttorien kokemuksia kuorotyöstä

Olette saaneet saatekirjeen, jossa teitä pyydettiin vastaamaan juuri avaamaanne kyselyyn. Kiitän jo mielenkiinnostanne kyselyä kohtaan! Pyydän vastaamaan kyselyyn huolellisesti. Vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti. Vastaaminen kestää noin 15 minuuttia.

1. Taustatiedot

1. Sukupuoli:

Nainen

Mies

2. Ikä:

24-29v.

30-39v.

40-49v.

50-59v.

60-69v.

3. Seurakunnan väkiluku:

Alle 6000

6000-15 000

15 000-30 000

Yli 30 000

4. Kuinka kuvailisit seurakuntaasi (voit valita useita)?

- Kaupungin keskustan seurakunta
- Kaupungin lähiöseurakunta
- Pikkukaupungin seurakunta
- Pinta-alaltaan suuri maalaisseurakunta
- Pienehkö maalaisseurakunta
- Kuvaille vapaasti seurakuntaasi

5. Kuinka kauan olet toiminut kanttorin tehtävissä?

- 0-5 v.
- 6-10 v.
- 11-15 v.
- 16-20 v.
- 21-25v.
- 25 v.-

6. Kuinka pitkään olet ollut juuri nykyisessä virassasi?

- 0-5 v.
- 6-10 v.
- 11-15 v.
- 16-20 v.
- 21-25v.
- 25 v.-

7. Onko virkasi ns.

- A-virka
- B-virka
- C-virka
- Muu muusikon virka ?

8. Montako kanttorin virkaa seurakunnassasi on?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 tai enemmän

9. Onko kanttorin viroissanne erilaisia painopistealueita? Mitä ne ovat?

- Urkupainotteinen virka
- Laulupainotteinen virka
- Kuoronjohtopainotteinen virka
- Ei painopistealueita
- Jokin muu, mikä?

10. Jos on, niin mikä on omasi?

- Urkupainotteinen virka
- Laulupainotteinen virka
- Kuoronjohtopainotteinen virka
- Jokin muu, mikä?

2. Koulutus

11. Mitä loppututkintoja olet suorittanut?

- Kanttori-urkurin tutkinto
- Ylempi kanttori-urkurin tutkinto
- Musiikinjohtajan tutkinto
- Diplomitutkinto
- AMK-tutkinto
- Musiikin kandidaatti (ns. ylempi, ennen 1.8.1995)
- Musiikin kandidaatti (ns. alempi, 1.8.1995–)
- Musiikin maisteri
- Musiikin lisensiaatti
- Musiikin tohtori

12. Mikä oli syventymiskohteesi (aikaisemmin pääaine) koulutuksessasi?

- Urkujensoitto
- Laulu
- Musiikinjohto (kuoronjohto)
- Projekti
- Tutkielma

13. Mikä on viimeisin taso-/kurssisuorituksesi seuraavissa aineissa?

[Huom.: Aikaisempien tutkintoihin sisältyneiden taso-/kurssisuoritusten nimikkeet ovat vaihdelleet aikojen kuluessa runsaasti ja eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. Nykyisiä tasosuoritusten tasoja vastaavat suurin piirtein aikaisemmat seuraavasti:

Nykyinen taso D: 2 tai I (esim. Kuoronjohto 2 tai Kuoronjohto I)

Nykyinen taso C: 3 tai IIA (esim. Kuoronjohto 3 tai Kuoronjohto II, Urut IIA tai 1980-luvun alkupuolella myös Urut D-taso)

Nykyinen taso B: 4 (esim. Kuoronjohto 4, Urut IIB, 1980-l. alkup.: Urut E-taso;)

Nykyinen taso A: esim. Kuoronjohto III, diplomi]

Urut

Taso D

Taso C

Taso B

Taso A

Laulu

Taso D

Taso C

Taso B

Taso A

Kuoronjohto

Taso D

Taso C

Taso B

Taso A

14. Oletko opiskellut kuoronjohtoa valmistumisesi jälkeen?

Kyllä. Missä ja kenen johdolla?

Ei

15. Mitkä tekijät ovat motivoineet opiskelemaan kuoronjohtoa?

Harrastuneisuus

Kutsumus

Mahdollinen hyöty työssä

Mahdollinen hyöty työnhaussa

Pakko valita suuntautumiskohde

Oma laulutausta

Muut tekijät, mitkä?

3. Kuorot

16. Toimitko tällä hetkellä kuoronjohtajana?

Kyllä. Johdan seuraavia kuoroja:

Ei

17. Onko edellisten joukossa kuoroja, jotka eivät kuulu kanttorin työhösi?

Kyllä. Mitkä eivät?

Ei

18. Oletko perustanut itse kuoroja?

Kyllä. Olen perustanut itse seuraavat kuorot:

Ei

19. Mistä syistä olet perustanut uusia kuoroja?

Uusien laulajien kouluttaminen

Tarve helpohkon ohjelmiston kuorolle

Tarve korkeatasoiselle kuorolle

Tarve perustaa kuoro tietyille ikäryhmälle

Projekti

Muut syyt, mitkä?

20. Teetkö yhteistyötä musiikkia opettavien organisaatioiden kanssa (esim. koulut, musiikkiopisto, kansalaisopisto, konservatorio, muut seurakunnat)?

Kyllä. Minkälaista yhteistyötä?

Ei

21. Oletko tyytyväinen kuorojesi laulajien määrään? Valitse kuoroistasi tasokkain, ja kerro laulajien lukumäärä.

---

22. Mistä syistä arvelet mahdollisen laulajapulan, tai toisaalta hyvän laulajatilanteen johtuvan?

---

23. Miten rekrytoit uusia laulajia (voit valita useita vaihtoehtoja)?

- Mainostamalla kuoroja seurakunnan kotisivuilla
- Mainostamalla sosiaalisessa mediassa
- Perinteinen mainonta (seinäjulisteet, lehdet yms.)
- Koelaulujen kautta
- Sosiaalisten suhteiden avulla (tutut ja puolittut)
- Muilla keinoin, miten?

4. Kuorojen toiminta

24. Arvioi, kuinka useasti esiinnyt yhteensä kuorojesi kanssa vuodessa.

	Jumalanpalvelukset		Muut tilaisuudet
	Konsertit		
Esiintymiset yhteensä	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

25. Kuvaile, minkälaista ohjelmistoa kuorosi laulavat (esim. tyylilaji, äänten lukumäärä, vaatimustaso)?

---

26. Mainitse joitain mielestäsi kuvaavia esimerkkejä kuorojesi ohjelmistoista (säveltäjä ja teos).

---

27. Oletko säveltänyt tai sovittanut itse kuoromusiikkia?

Kyllä

Ei

28. Jos vastasit kyllä, niin mistä syistä?

Tarve saada vaikeustasoltaan sopivaa ohjelmistoa

Tarve saada ohjelmistoa tietylle kokoonpanolle

Tarve saada aiheeseen sopivaa ohjelmistoa

Oma inspiraatio

Muu syy, mikä?

29. Miten kuvaillet laulutekniikan merkitystä kuorolaulussa?

---

30. Oletko käyttänyt hyväksesi jonkun muun henkilön apua kuoron äänenmuodostuksessa?

Kyllä

Ei

5. Kuorotoiminnan merkitys

31. Mitä merkityksiä näet kuorotoiminnalla olevan (esim. laulajien, seurakunnan tai itsesi kannalta)?

---

32. Koetko olevasi motivoitunut kuoronjohtaja? Mikä kuorotyössä motivoi?

---

33. Koetko työnantajan tai muun työyhteisön asettavan odotuksia kuorotyölle?

Kyllä. Millaisia koet näiden odotusten olevan?

Ei

34. Minkälaisia ongelmia kuorotoimintaan liittyy, ja miten pyrit ratkaisemaan niitä?

Liite 2. Saatekirje

Arvoisa kirkkomuusikko

Olen Joona Kärnä ja opiskelen kirkkomusiikkia Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa Kuopiossa. Opintoihini kuuluvassa kirjallisessa työssä tutkin sitä, kuinka kanttorin virassa toimivat, kuoronjohtoa opiskeluaikanaan laajasti opiskelleet ovat toteuttaneet kuorotyötä käytännössä. Tutkimuksella pyritään saamaan tietoja kuoronjohdon opintojen merkityksestä käytännön työssä. Tutkimuksella halutaan myös kartoittaa kanttoreiden kuorotyötä edistäviä toimintatapoja.

Näiden tietojen hankkimiseksi lähestyn Teitä kyselyllä, johon **toivon vastaustanne 20.10.2017 mennessä**. Vastauksianne käsitellään luottamuksellisesti, eikä lopullisesta tutkimuksesta voi päätellä kenenkään tutkimukseen osallistuneen henkilöllisyyttä. Kaikki vastaukset tuhoetaan tutkimuksen valmistumisen jälkeen. Kysely on lähetetty 23:lle kanttorille.

Verkkokysely koostuu monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Vastaaminen kestää noin 15 minuuttia. Mikäli ette ehdi vastata kyselyyn kerralla, voitte tallentaa vastauksenne ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan S-ryhmän lahjakortti (arvo 50 euroa) ja kaksi Sibelius-Akatemian kamarikuoron (joht. Heikki Liimola) Chorus Ecclesiae -levyä. Mikäli Teillä on kysymyksiä tutkimukseen liittyen, voitte esittää ne vastauksena tähän sähköpostiviestiin tai puhelimitse numeroon 0405360536.

Vastaamaan: <https://my.surveypal.com/Kyselytutkimus---kanttorit-kuoronjohtajina-Fryp3s3JrZJe4l62>

Vastauksillanne on tutkimuksen kannalta hyvin suuri merkitys, joten rohkaisen Teitä vastaamaan! Kiitoksia vaivannäöstänne!

Joona Kärnä
Kirkkomusiikin opiskelija

Jorma Hannikainen
Yliopistonlehtori, työn
ohjaaja